

OPIS TECHNICZNY

1. Temat opracowania: Ogólna inwentaryzacja zieleni.

2. Inwestor: Gmina Wieliczka
Nr umowy: WGK – 7070/1/20/07

3. Podstawa opracowania:

- umowa z Inwestorem nr
- mapa sytuacyjno-wysokościowa
- Projekt koncepcji programowo przestrzennej rewitalizacji zieleni miejskiej na terenie miasta Wieliczka z czerwca 2004; inż. Bogusław Górski
- mapy ewidencji gruntów
- wypisy ewidencji gruntów
- uzgodnienia międzybranżowe
- inwentaryzacja fotograficzna stanu istniejącego
- wizje lokalne w terenie

4. Opis terenu i zieleni istniejącej

Park Miejski Adama Mickiewicza, założony według projektu Garszczyńskiego w roku 1835 znajduje się w zachodniej części Wieliczki, pomiędzy ulicami Dembowskiego, Matejki oraz Parkową, nad potokiem Serafa i zajmuje ok. 9 ha powierzchni.

Zaniedbany park uporządkowano około 1994 roku, przeprowadzono także prace związane z konserwacją drzew (St. Kisielowski w latach 1998 i 1999), a także później.

W chwili obecnej park jest dość zadbane, pewne fragmenty założenia są modernizowane (bliskie zakończenia są prace przy stawie oraz budowa placu zabaw), niektóre prace zostały już wcześniej zakończone (np. wymiana elementów małej architektury – nowe lampy i ławeczki, fragmenty nowo zakładanych alejek), a także niedawno wykończony, umocniony przepust ciek w wodnego rzeki Serafy.

Niemniej jednak sporo jeszcze zostało do zrobienia, a im dalej od zasadniczej części parku zlokalizowanej w pobliżu stawu – tym więcej.

Dla ogólnej orientacji dotyczącej stanu zieleni w parku i ustalenia niezbędnych bieżących potrzeb w zakresie jej pielęgnacji, na przełomie września i października 2007 roku przeprowadzono ogólną inwentaryzację zieleni tegoż parku. Wyłoniła ona spośród drzew przede wszystkim egzemplarze z różnych powodów szczególne:

zarówno te, które kwalifikują się do pilnej wycinki, jak i te które są wyjątkowo cenne, gdyż wiele drzew w parku zasługuje na szczególną uwagę (wymiary zbliżone do pomnikowych lub takie, które już te wymiary osiągnęły). Szczególnie cenne wydają się także stare aleje (kasztanowcowa, lipowa, grabowa). (fot. 1)

fot. 1

Dużo drzew jest malowniczych (wierzby, brzozy, sosny, lipy, wiązy, buki i inne) i w miarę możliwości należałoby je wyeksponować. (fot. 2)

fot. 2

Przy okazji ogólnej inwentaryzacji wprowadzono pewne sugestie dotyczące pozostałej gospodarki zielenią. Zwrócono więc uwagę na konieczność pielęgnacji wielu drzew, a także na prace związane z oczyszczeniem parku ze zbędnych, nieestetycznych krzewów, zachwaszczających jego teren i zaburzających jego czytelność. Równocześnie w niektórych przypadkach zaproponowano alternatywne rozwiązania, które mogą być wykorzystane przy okazji sporządzania projektu zieleni.

Bardziej dokładnych i wnikliwych spostrzeżeń może dostarczyć szczegółowa inwentaryzacja drzew i krzewów. Sugeruje się podzielenie jej na etapy, w zależności od potrzeby przeprowadzania prac i modernizacji poszczególnych części parku.

Jeśli chodzi o samą zieleń, to drzewa tu występujące, to przede wszystkim dawne, kilkudziesięcioletnie nasadzenia w części zasadniczej parku, nieliczne nowe nasadzenia uzupełniające oraz samosiewy i krzewy ruderalne porastające głównie brzeg ciek w wodnego. Drzewa znajdują się w różnej kondycji zdrowotnej.

W ostatnim czasie przed napełnieniem stawu wodą przeprowadzona została pielęgnacja (połączona z redukcją) egzemplarzy rosnących na wyspie.

Jeśli chodzi o pozostałe drzewa, mimo że na wielu z nich widoczne są ślady pielęgnacji – nie są to zabiegi przeprowadzane ostatnio i większość drzew wymaga dalszych interwencji.

Zauważono również, że część drzew nadaje się do natychmiastowej wycinki (suche, zamierające, stwarzające zagrożenie), zwłaszcza w pobliżu ciągów pieszych. Dotyczy to także drzew, które mimo pielęgnacji i silnej redukcji niestety nie przeżyły do dnia dzisiejszego, bądź znajdują się w na tyle kiepskiej kondycji zdrowotnej, że kwalifikują się do wycinki.

Ze względu na ciekawą zarówno florę jak i faunę występującą na tym terenie, zasadnym wydaje się być kontynuowanie pomysłu ścieżki dydaktycznej.

Dla celów praktycznych dokonano wstępnego podziału terenu parkowego na pięć stref:

- I. Zasadnicza część parku (najbardziej zagospodarowana)
 - najbardziej wartościowy drzewostan parkowy (jak już wspomniano powyżej)
 - w zasadzie brak pośredniego piętra (krzewy ozdobne)
 - ubogie poszycie
 - wiele drzew wymaga interwencji - zwłaszcza w pobliżu alejek (ścinka, pielęgnacja)
 - jeden z kasztanowców, pomimo swojej żywotności i malowniczości może stwarzać zagrożenie i kwalifikuje się do silnej redukcji lub usunięcia, niemniej jednak w przypadku ścinki, proponuje się nie usuwać całego pnia lecz pozostawić jego fragment (ok. 3-4m) jako tzw. „świadka” (fot. 3)

fot. 3

- część kasztanowców w alei jest na tyle mocno zniszczonych i w formie szczątkowej, że należałoby pomyśleć o ich wymianie
- w kilku przypadkach drzewa stanowiące uzupełnienie alei kasztanowcowej (młode nasadzenia) nie znajdują się w najlepszej kondycji zdrowotnej i rosną zbyt blisko siebie
- oprócz alei kasztanowcowej na terenie parku występuje także aleja lipowa i aleja grabowa, które stanowią również bardzo cenne elementy parku
- rozległa polana znajdująca się w centralnej części parku jest okresowo zalewana wodami opadowymi, co niestety nie pozostaje bez znaczenia dla drzew rosnących na tym terenie (część z nich znajduje się w fazie zamierania lub już zamarło)

II. Część parku o charakterze bardziej leśnym

- teren znacznie bardziej zacieniony, w związku z dużym zagęszczeniem drzew na tym obszarze
- w wielu miejscach całkowity brak runa
- ubogi podszyt
- obszar dosyć monotony i mało ciekawy pod kątem doboru roślin, szczególnie jeśli chodzi o tzw. średnie piętro

- ciekawym elementem tej części parku jest niewielki, nieźle zagospodarowany pagórek z dobrze dobraną roślinnością

III. Rejon stawu i młode nasadzenia wraz z placem zabaw i planowaną kawiarnią

- w okolicy samego stawu - prace renowacyjne na ukończeniu
- na obszarze powyżej stawu widoczne młode nasadzenia (dobór gatunkowy właściwy ze względu na istniejące tu warunki – problem z zasoleniem, niemniej jednak brak układu kompozycyjnego)
- na uwagę zasługują dorodne rokitniki i oliwniki
- przyjazny laszek robiniowy, niemniej jednak należy ograniczać niekontrolowane rozprzestrzenianie się młodych robinii, aby nie doprowadzić do zachwaszczenia okolicy tym ekspansywnym gatunkiem
- w pobliżu placu zabaw warte uwagi, niezbyt często spotykane krzewy amorfy
- wzdłuż ulicy Parkowej stosunkowo młode nasadzenia, w niektórych przypadkach zbyt gęste (fot. 4)

fot. 4

IV. Ruderalna roślinność wzdłuż cieków wodnych do ulicy Dembowskiego

- niekontrolowane rozrastające się drzewa i krzewy, w większości pochodzenia samosiewowego
- duża „plama” rdestu sacchalińskiego wymaga radykalnego ograniczenia (roślina bardzo ekspansywna, trudna do wyeliminowania) (fot. 5)

fot. 5

- pomimo tego że ciek jest bardzo zanieczyszczony, o wyjątkowo nieprzyjemnym zapachu, daleko się roznoszącym, teren ten stanowi często uczęszczany trakt
- istotnym wydaje się być podjęcie działań mających na celu przywrócenie atrakcyjności tego zdegradowanego terenu (problem zanieczyszczenia cieków wodnych)

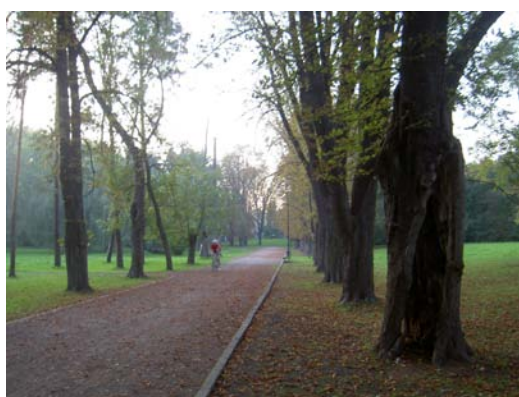
V. Tereny prywatne w granicy parku

- tereny zagospodarowane przez mieszkańców posesji

Wyniki inwentaryzacji przedstawiono w tabeli i na mapie.

5. Sugestie dotyczące gospodarki szatą roślinną i wytyczne odnośnie koncepcji zagospodarowania zielenią parku Mickiewicza

W różnych częściach parku stan zdrowotny drzewostanu jest różny. Mimo systematycznie prowadzonych prac pielęgnacyjnych, w najgorszym stanie znajduje się najstarszy fragment parku, jakim jest aleja z kasztanowców. Efekt ten jest niewątpliwie następstwem upływającego czasu, a na pewnym odcinku alei niebagatelne znaczenie ma stojąca woda. Mimo to proponuje się zachować zabytkową aleję tak długo, jak jest to możliwe. (fot. 6)

fot. 6

Mało ciekawe i pozostawione samym sobie, ruderalne krzewy proponuje się zastąpić atrakcyjnymi, kwitnącymi, wprowadzającymi barwny efekt krzewami, które przełamią dotychczasową monotonię.

Ze względu na to, że park i tak jest już znacznie zacieniony nie proponuje się wprowadzania dużych drzew (aby nie pogłębiać tego efektu). Nasadzenia takie należy ograniczyć do uzupełniania alej i wprowadzania nielicznych soliterów. Sugeruje się wręcz, aby w przypadku drzew rosnących w nadmiernym zagęszczeniu, samosiewów, itp. dokonać niezbędnej wycinki, celem doświetlenia najciemniejszych fragmentów parku. Natomiast koniecznym wydaje się być sadzenie roślinności piętra średniego i najniższego, które na dzień dzisiejszy w parku praktycznie nie występują. W miejscach szczególnie zacienionych należy całkowicie zrezygnować z trawnika, a runo wzbogacić w ceniolubne rośliny okrywowe, a także mało wymagające rośliny cebulowe.

Istniejące wnętrza, np. polany powinny zostać zachowane, ponieważ w naturalny sposób powiększają przestrzeń i pozwalają zachować właściwe proporcje pomiędzy terenem porośniętym drzewami i krzewami, a terenem otwartym.

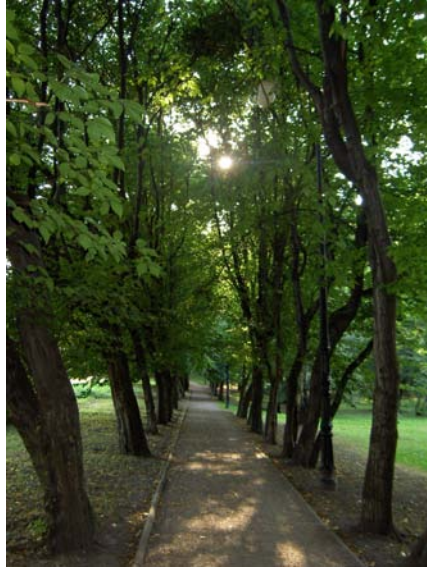
W przypadku podmokłej polany zamiast prób osuszania, warto zastanowić się nad zagospodarowaniem jej właściwie dobranymi do panujących tu warunków roślinami, zyskując w ten sposób dodatkową atrakcję parku.

Mimo wszelakich wysiłków w podnoszeniu atrakcyjności parku, efekt będzie mierny jeżeli nie podejmie się radykalnych kroków w kierunku oczyszczenia przepływającego przez park potoku, którego smród potrafi zniechęcić każdego spacerowicza.

W naturalny sposób zróżnicowane fragmenty parku można wykorzystać, tworząc części o różnym charakterze, w odmiennym stylu, różniące się funkcją, programem, występowaniem charakterystycznych elementów.

I. Zasadnicza część parku (najbardziej zagospodarowana)

- jedyny w parku fragment o dosyć regularnym charakterze proponuje się podkreślić klasycznym, wyniesionym klombem kwietnym (rośliny jednoroczne) z centralnie umieszczonym popiersiem Mickiewicza, tym bardziej że pozwalają na to warunki świetlne tu panujące
- wspomniana we wstępie polana okresowo zalewana wodą opadową powinna być wzbogacona także roślinami zielnymi dobrze czującymi się w takich warunkach
- w miarę możliwości należy zadbać o czystość gatunkową występujących tu alei, z tym że w przypadku alei kasztanowcowej wskazane jest wprowadzenie kasztanowca czerwonego zamiast białego, ze względu na szrotówka kasztanowcowiaczka
- w przypadku bindaża grabowego należy pamiętać o jego stałej i systematycznej pielęgnacji (fot. 7)

fot. 7

- w kilku przypadkach drzewa stanowiące uzupełnienie alei kasztanowcowej (młode nasadzenia) nie znajdują się w najlepszej kondycji zdrowotnej i rosną zbyt blisko siebie, w związku z tym w niektórych przypadkach wydaje się ich wymiana i posadzenie we właściwych odstępach
- skorygować należy mało estetyczne krzewy, poddając je pielęgnacji lub wymianie

II. Część parku o charakterze bardziej leśnym

- usunąć niepożądane samosiewy oraz zachwaszczające krzewy
- w związku z dużym zacienieniem tego fragmentu parku proponuje się wprowadzić przede wszystkim roślinność najniższego piętra, tolerującą takie warunki, które uatrakcyjnią najbardziej monotonne fragmenty (mchy, paprocie, bluszcz, barwinek, poziomki i inne)
- w kilku miejscach pod sosnami można stworzyć doskonałe warunki do rozwoju krzewów takich jak różaneczniki i hortensje, które rozświetlą i ubarwią mroczne tereny; należy przy tym pamiętać, że aby uzyskać zadowalający efekt, grupy nie powinny być mniejsze niż kilkadziesiąt sztuk.
- dodatkowy efekt wiosenny utworzą drobne rośliny cebulowe, które bez trudu poradzą sobie w takim terenie

III. Rejon stawu i młode nasadzenia wraz z placem zabaw i planowaną kawiarnią

- niezagospodarowany do tej pory obszar w najbliższym sąsiedztwie stawu należy obsadzić dużymi kępami roślin strefy przybrzeżnej
- z rosnącymi tutaj oliwnikami i rokitnikami (które należy zachować), jako uzupełnienie, dobrze będą się komponować różnego rodzaju trawy ozdobne, sadzone w dużych, nieregularnych grupach wzdłuż ścieżek oraz jako tło podkreślające urodę oliwników (fot. 8)

fot. 8

- ze względu na dość specyficzne tutejsze warunki glebowe (zasolenie) należy wykorzystywać rośliny, które poradzą sobie na takim terenie (np. słonisz)
- młode nasadzenia już istniejące dobrze było by uporządkować pod względem kompozycyjnym, kosztem ich przesadzenia lub nawet eliminacji
- skarpę przy placu zabaw powinno się obsadzić niskimi krzewami o charakterze okrywowym, które jednocześnie były by bezpieczne dla bawiących się dzieci
- rosnącą w pobliżu placu zabaw krzewiastą amorfę należy zachować - niezbyt często spotykana (fot. 9)

fot. 9

- w miejscu, gdzie występuje szpaler jabłoniowo- jesionowy można pokusić się o przeprowadzenie alejki spacerowej prowadzącej z placu zabaw w głąb parku

IV. Ruderalna roślinność wzdłuż cieków wodnych do ulicy Dembowskiego

- silnie zachwaszczony teren konieczne należy oczyścić, usunąć większość samosiewów, odrostów itp. z koryta rzeki
- sam potok oczyścić z części nieorganicznych i martwych organicznych, brzegi umocnić w sposób naturalny (faszyną)
- oczyszczone brzegi oraz koryto obsadzić ciekawszą roślinnością zielną
- istotnym wydaje się być podjęcie działań mających na celu przywrócenie atrakcyjności tego zdegradowanego terenu (problem zanieczyszczenia cieków wodnych)

V. Tereny prywatne w granicy parku

- gospodarzom tych terenów zasugerować współpracę polegającą na współtworzeniu w miarę jednolitego charakteru krajobrazu parkowego, także na terenie ich własnych działek

Opracowanie:

mgr inż. Beata Kowalska - Leszczyńska

mgr inż. Agata Gołąb